

A SZÉKELY VÁROSOK KÖLTSÉGVETÉSE FÉLIDŐBEN

A helyi költségvetés minden település egyik legfontosabb dokumentuma, hiszen abban kerül meghatározásra, hogy a városvezetés mire szeretné elkölteni az adófizetők által befizetett adólejeket. Igazából a költségvetés szabja meg azt a fejlesztési irányt, amit az illető település vezetése szán a települése számára az adott évben.

E dokumentum fontosságát ismerve, az év elején már bemutattuk az öt székelyföldi (nagy)város Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda, Székelyudvarhely, Gyergyószentmiklós és Kézdivásárhely költségvetési tervezetét. Annak ellenére, hogy a tervezet már megmutat egy irányt, az mégis csak egy terv, a település életében az marad meg igazából, ami meg is valósul ezekből a tervekben. A megvalósítások követése érdekében jelen anyagunkban egy félideős eredményt szeretnék bemutatni, méghozzá a fenti öt székelyföldi város féléves költségvetési megvalósításait, a féléves zárszámadásokat. Igaz, hogy a települések féléves zárszámadásait az önkormányzati testületek már július-augusztus hónapok folyamán elfogadták, azonban annak érdekében, hogy egy ilyen elemzéssel ne kerüljünk bele a választási kampányba, úgy döntöttünk, hogy csak a választások lejártával tesszük közzé elemzésünket.

Az elemzésben bárki számára elérhető, nyilvános adatokat, számokat mutatunk be, összehasonlításokat végzünk az öt város költségvetési megvalósításairól. Már a tavaszi költségvetési tervek bemutatásánál értek minket olyan vádak, hogy egyes városokról rossz képet festünk. A rossz képet mi vesszük, hanem a számok. Azok a számok, amelyeket az egyes városok produkálnak, mi a számokat csak bemutatjuk, elemezzük. Nekünk nem célunk egyik város kiemelése vagy lehúzása sem, épp ezért most nem is bocsátkozunk mélyen a számok kommentálásába. Legtöbb esetben a számok önmagukért beszélnek. Az ilyen jellegű elemzésekkel igazából az a célunk, hogy egyrészt informáljuk a tisztas adófizető polgárt, hogy hogyan költik el a városvezetők az adólejeket, másrészt pedig az, hogy az összehasonlításokkal felhívjuk a figyelmet arra, hogy lehet a városgazdálkodást másként, lehet azt jobban is csinálni. Mi minden székelyföldi városnak egyformán szurkolunk, hogy egy-egy költségvetési elemzés során mindenhol előrehaladásról, fejlődésről tudjunk beszámolni.

Többször kérdezték, hogy miért épp ennek az öt városnak a költségvetéseit elemezzük, hiszen sem méreteikben, sem funkcióikban nem egyformák, vannak kisebbek, nagyobbak, megyeszékhelyek és nem megyeszékhelyek egyaránt. Mi úgy érezzük, hogy nekünk elsősorban a székelyföldi városokat kell bemutatnunk, hiszen számunkra ezek a fontosak. Ezek a városok versenyeznek a befektetőkért, a munkaerőért, az egyetemekért... és folytathatnánk. Ugyanakkor ezek a városok kell, vagy inkább kellene együttműködjenek egy szebb és jobb Székelyföld felépítésében. Ezek a városok kell leginkább egymásra figyeljenek, tanuljanak egymástól és segítsék egymást. Mindezek mellett az elemzésekben néha körtét almával hasonlítottunk össze, ami módszertani kérdőjeleket vethet fel. Ezt a dilemmát jelen anyagunkban két formában próbáltuk feloldani: egyrészt az öt város költségvetési tételeinek összehasonlításában az összegeket visszaosztottuk egy lakosra, ezzel feloldva a lakosságbeli különbözőségeket. Ugyanakkor az elemzés végén a három nem megyeszékhely város költségvetését négy másik nem megyeszékhely várossal is összehasonlítottuk, kiküszöbölve ezzel a közigazgatási funkcióhoz köthető különbségeket.

Már az anyag elején előrebocsájtjuk, hogy jelen elemzésből markáns következtetéseket még nem lehet, nem szabad levonni, hiszen csak féléves megvalósításokat találunk benne. Azonban a számokból irányvonalakra, trendekre már lehet következtetni.

a. Költségvetési bevételek megvalósításai az első félévben

A települések által megvalósított költségvetési bevételeket négy nagy csoportba osztottuk: saját bevételek (ahová a helyi adók és illetékek, illetve a jövedelemadó visszaosztás tartoznak), az ÁFA

viSSzaosztás, központi költségvetésből érkező támogatások, valamint EU-s pályázatokból érkező támogatások.

Az összbevételek esetében Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy áll a legjobban, amit a két megyeszékhely mérete is magyaráz. Saját bevételek területén is e két város valósított meg a legtöbbet 2020 első félévében. ÁFA visszaosztásból Székelyudvarhely kapott a legtöbbet, szinte kétszerannyit, mint az utána következő Sepsiszentgyörgy. Ami szembetűnő, hogy a két megyeszékhelynek szinte dupláját sikerült begyűjteni a személyi jövedelemadó visszaosztásból, mint Székelyudvarhely, mindezt annak ellenére, hogy Székelyudvarhelyt tartják Székelyföld gazdaságilag legerősebb városának. Ennek oka a magasabb lakosság szám mellett abban keresendő, hogy leginkább a megyeszékhelyeknek kedvez a személyi jövedelemadóból történő visszaosztás rendszere.

A központi költségvetésből érkező támogatások a kormánytól kilobozott különböző fejlesztéseket foglalják magukba, nagyrészt a Helyi Fejlesztési Program (PNDL) projektjeit jelentik. Ezen támogatások területén Csíkszereda áll a legjobban, ebben az időszakban háromszor annyi összeget sikerült lehívnia, mint az öt követő Gyergyószentmiklós. Az EU-s támogatások esetében mindenik város esetében az látszik, hogy az első félévben nagyon kevés EU-s finanszírozású projektet sikerült elindítani, amit egyrészt a téli hónapok, másrészt a települési költségvetések késői elfogadása, harmadrészt pedig a járványhelyzet is magyaráz.

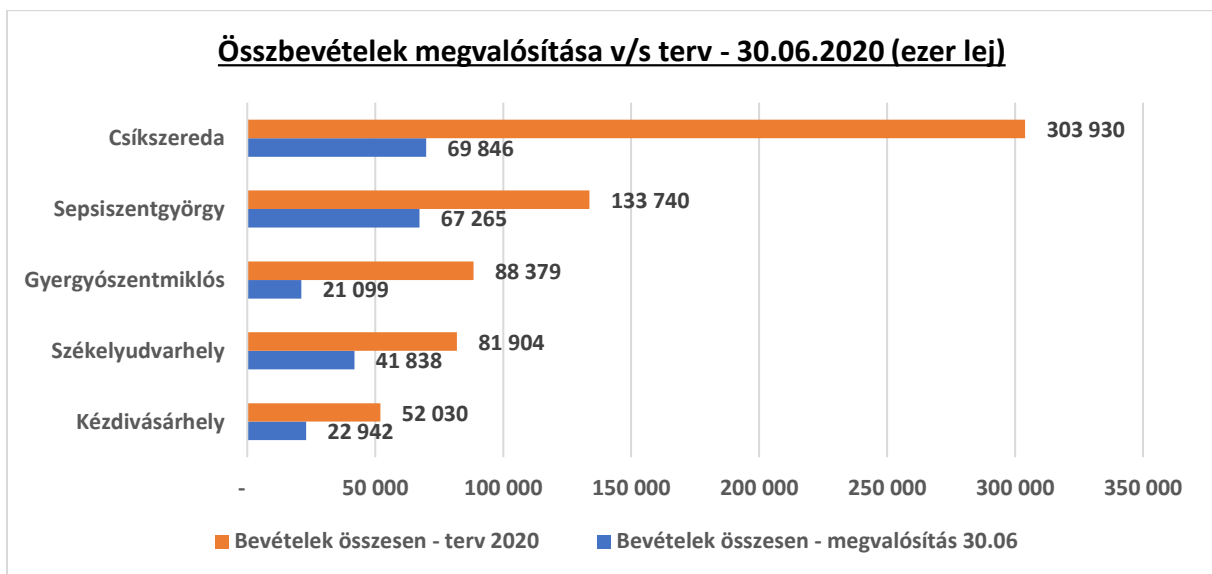
Amennyiben a 2020 első félévében megvalósított bevételek mértékét az öt város esetében egymáshoz arányosítjuk, szembetűnik a két megyeszékhely előnye, Csíkszereda és Sepsiszentgyörgy közel azonos jövedelmet valósított meg 2020 első félévében. A nem megyeszékhely városok lemaradása jelentős, hiszen Székelyudvarhely 60%-át, Kézdivásárhely 33%-át, míg Gyergyószentmiklós csak 30%-át tudta hozni a csíkszeredai bevételeknek.

KÖLTSÉGVETÉSEK MEGVALÓSÍTOTT BEVÉTELEI - 30.06.2020 (ezer lejben)	Kód	Sepsiszentgy.	Csíkszereda	Székelyudv.	Gyergyó- szentm.	Kézdivásárhely
Bevételek összesen, amiből:	00.01	67 265	69 846	41 838	21 099	22 942
a. Saját bevételek, amiből:	49.90	59 205	55 940	30 831	12 736	18 239
- Jövedelemadó visszaosztás	04.02	35 175	28 602	16 461	6 343	9 571
b. ÁFA visszaosztás	11.02	5 992	3 795	8 056	4 922	2 155
c. Támogatások a központi költségvetésből	42.02, 43.02	1 692	9 554	2 763	3 157	1 455
d. EU-s támogatások	45.02, 46.02, 48.02	376	557	259	284	94
Bevételek: városok v/s a legnagyobb Csíkszereda (%)		96%	100%	60%	30%	33%

a.1. A tervezett bevételekhez viszonyított megvalósítások

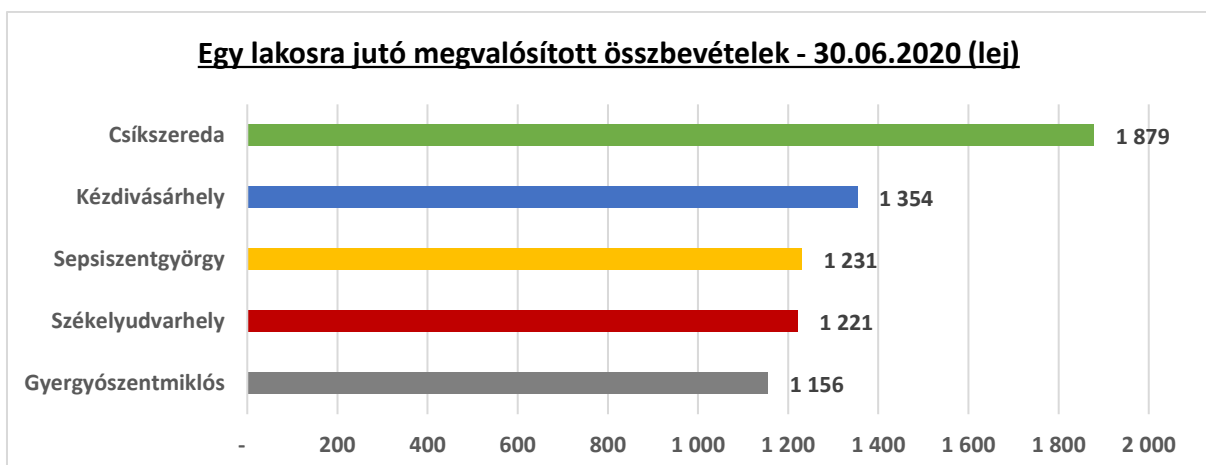
Ha az év elején tervezett bevételek megvalósítás fokát vizsgálva az látjuk, hogy Székelyudvarhelynek és Sepsiszentgyörgynek sikerült a tervezett bevételeinek a felét a 2020-as év közepig megvalósítani. A költségvetési tervhez képest az összbevételek jócskán elmaradnak Csíkszereda és Gyergyószentmiklós esetében, ahol fél év alatt nem sikerült elérni az éves tervezett bevétel egynegyedét sem.

Ha összetevőiben elemezzük a bevételek féléves megvalósulásait, azt tapasztaljuk, hogy a saját bevételek esetében mind az öt város 50% fölött van, sőt, Székelyudvarhelyen a tervezett jövedelemadónak közel kétharmada folyt be a félév alatt. Az ÁFA visszaosztásnál is a tervhez közeli megvalósításokat olvashatunk ki a számokból. Azonban a központi költségvetésből, valamint az EU-s támogatásokból származó jövedelmeknek csak a töredéke valósult meg a tervezetthez képest mind az öt városban. Ez alól egyedül Székelyudvarhely képez kivételt, ahol a központi költségvetésből az éves összeg közel fele megérkezett az első félévben, a többi városban azonban ez az arány 25% körül mozog. Az EU-s támogatások esetében mind az öt városban 5% alatti a tervezetthez viszonyított lehívási arány. Ezzel meg is találtuk a magyarázatot Csíkszereda és Gyergyószentmiklós összjövedelem területén jelentkező gyenge megvalósításaira: mindkét város komoly összegeket tervezett be 2020-ra központi költségvetésből és EU-s támogatásokból finanszírozott projektekre, amely összegek az első félévben még nem érkeztek be a két város költségvetésébe.

a.2. Egy lakosra számolt bevételek az öt városban

Az egyes városok méretbeli különbségéből származó torzításokat úgy próbáltuk kezelni, hogy bizonyos költségvetési mutatókat egy lakosra visszaosztva is megvizsgáltuk. Amennyiben az öt székelyföldi város első félévben megvalósított összjövedelmét egy lakosra számoljuk, Csíkszereda az elmaradt EU-s finanszírozások ellenére is toronymagasan vezet. A kézdivásárhelyi 72%-a, a sepsiszentgyörgyi 66%-a, a székelyudvarhelyi 65%-a, míg a gyergyószentmiklói alig 62%-a csíkszeredai egy lakosra jutó költségvetési összbevételnek.

b. Megvalósított költségvetési kiadások az első félévben

Az öt város költségvetési kiadásait úgy számviteli, mint funkcionális felosztásban is elemezzük. A számviteli felosztás azt mutatja meg, hogy az egyes városok mennyit költöttek személyi, anyagi, illetve beruházási tételekre. A funkcionális elemzés a települések által ellátott közfeladatokra fordított költségvetési összegek mértékét vizsgálja. Mivel a költségvetések funkcionális elemzése nagyon terjedelmes, így jelen elemzésünkben csak pár érdekesebb részt villantunk fel ezekből.

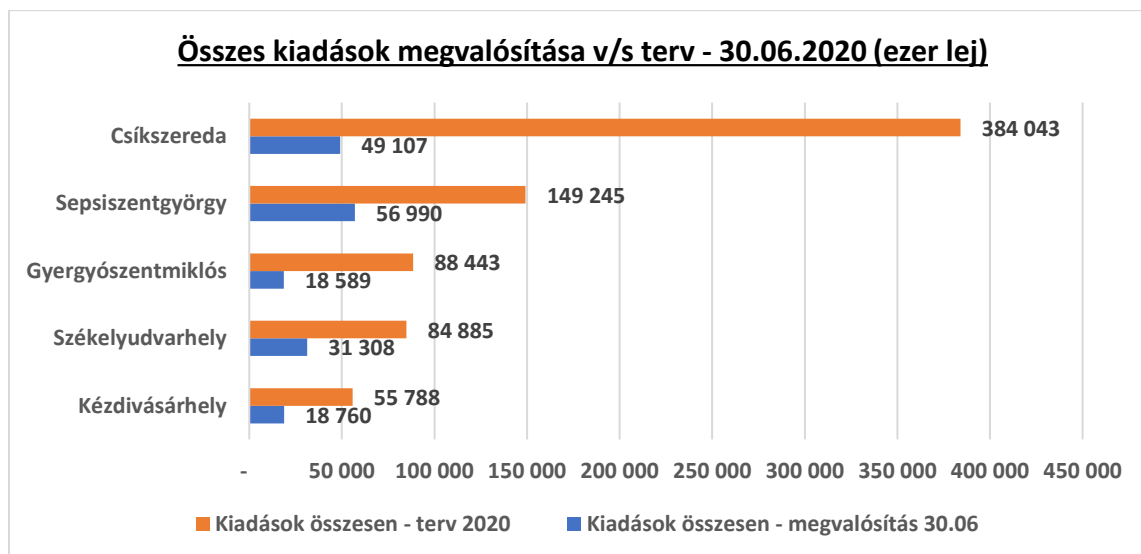
A költségvetési összkiadások abszolút értékben Sepsiszentgyörgyön voltak a legnagyobbak 2020 első félévében. A csíkszeredai kiadások a 86%-át, a székelyudvarhelyi kiadások az 55%-át, míg a kézdivásárhelyi és gyergyószentmiklósi féléves kiadások alig egyharmadát teszik ki a sepsiszentgyörgyinek.

KÖLTSÉGVETÉSEK MEGVALÓSÍTOTT KIADÁSAI - 30.06.2020 (ezer lejben)	Kód	Sepsiszentgy.	Csíkszereda	Székelyudv.	Gyergyószentm.	Kézdivásárhely
Kiadások összesen, amiből:	49.02	56 990	49 107	31 308	18 589	18 760
a. Személyi	10	14 766	9 568	11 355	4 577	6 941
b. Anyagi és szolgáltatás	20	17 503	8 955	8 612	4 249	7 412
c. Fejlesztések, amiből:		7 978	19 851	3 227	4 073	1 642
- Beruházások	70	7 863	12 337	3 018	3 183	1 545
- EU-s projektek	58	114	7 514	209	890	96
d. Egyéb		16 743	10 733	8 114	5 690	2 766
Funkcionáisan:						
- PH fenntartás	51.02	6 558	5 044	7 312	3 510	2 724
- Oktatás	65.02	8 600	9 588	2 554	2 012	1 763
- Kultúra, sport	67.02	12 198	10 439	5 887	3 351	3 441
- Szállítás, utak	84.02	5 157	9 021	2 336	1 285	2 663
Kiadások összesen: városok v/s a legnagyobb Szentgyörgy (%)		100%	86%	55%	33%	33%

Amennyiben az év elején tervezett kiadásokhoz viszonyítjuk a féléves megvalósítások, azt látjuk, hogy minden város jócskán elmarad azokhoz képest. A legjobb Sepsiszentgyörgy és Székelyudvarhely is alig haladja meg a tervhez viszonyítva az egyharmados megvalósítási rátát. A kiadások területén arányaiban a legkevesebbet Csíkszeredának sikerült megvalósítania (13%) ami a nagyszegben betervezett, de az első félévben elmaradt EU-s projekteknek tudható be.

A beruházások esetében minden város jócskán elmaradt a tervtől, alig egynegyedét sikerült a tervezett beruházási költségeknek 2020 első félévében megvalósítani. Ennek okait már fentebb is tárgyaltuk, amelyek egyrészt a téli hónapok, másrészt a költségvetés késői elfogadása, harmadrészt pedig a globális járványhelyzet. Az EU-s finanszírozású projektek esetében még szembetűnőbb a meg nem valósítási arány, hiszen egy városnak sem sikerült elérni a betervezett összegeknek a 10%-át. Amúgy ez a jelenség beleillik abba a tapasztalatba, miszerint az önkormányzatok működésre az a jellemző, hogy az év első felében történik meg a költségvetések, és ennek részeként a beruházási listák elfogadása, majd azt követi a beruházásokhoz kapcsolódó közbeszerzések lebonyolítása, így a beruházások tényleges kivitelezése, azok elszámolása és kifizetése legtöbb esetben a második félévben, az év vége fele történik meg.

Az útépitésre és javításokra tervezett összegeknek egyharmadát sem sikerült elköltenie egyik városnak sem az első félévben, ami amúgy természetszerű, hiszen a gyakorlatból is ismert, hogy az útépitések és javítások többnyire a nyári időszakban valósulnak meg, így azok a városok második féléves zárszámadásában lelhetőek fel.

Sokatmondó tud lenni az egyes települések költségvetési szerkezete, vagyis az, hogy az egyes városok a bevételeiket milyen arányban fordítják az egyes kiadási tételekre. Ilyen szempontok alapján elemezve az öt város első féléves költségvetését, azt látjuk, hogy Kézdivásárhely és Székelyudvarhely a költségvetésének több mint egyharmadát személyi költségekre, fizetésekre fordította, míg ez az arány Csíkszereda esetében csak 19%. Anyagi és szolgáltatás jellegű költségekre a költségvetését a legnagyobb arányban Kézdivásárhely fordította, amely arány eléri a 40%-ot, míg a legkevesebb Csíkszeredában, ahol 18%. Értelemszerűen, amely városok keveset fordítanak személyi és anyagi kiadásokra, azoknak több marad beruházásokra. Ennek megfelelően Csíkszereda vezet a sort a költségvetésből a beruházásokra fordított kiadások területén, amely arány eléri a 25%-ot az első félévben. A költségvetésből arányaiban Kézdivásárhely és Székelyudvarhely fordított a legkevesebbet befektetésekre 2020 első félévében, amely arányok 8%, illetve 10%.

MEGVALÓSÍTOTT KÖLTSÉGTÉTELEK KÖLTSÉGVETÉSEN BELÜLI ARÁNYA - 30.06.2020 (%)	Kód	Sepsisztgy.	Csíkszereda	Székelyudv.	Gyergyószentm.	Kézdivásárhely
a. Személyi	10	26%	19%	36%	25%	37%
b. Anyagi és szolgáltatás	20	31%	18%	28%	23%	40%
c. Beruházások	70	14%	25%	10%	17%	8%
Funkcionálisan:						
- PH fenntartás	51.02	12%	10%	23%	19%	15%
- Oktatás	65.02	15%	20%	8%	11%	9%
- Kultúra, sport	67.02	21%	21%	19%	18%	18%
- Szállítás, utak	84.02	9%	18%	7%	7%	14%

(*Megj.: mivel nem tárgyaltuk az összes költségvetési tételt, így sem könyvelési, sem funkcionális felosztásban az arányok nem adják a 100%-ot)

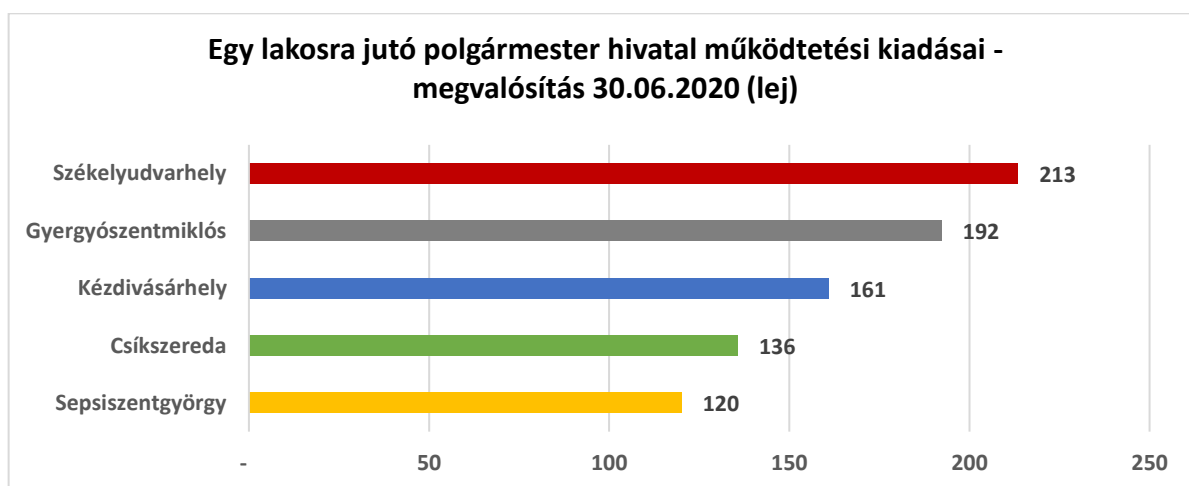
c. Az egyes kiadási tételek részletes elemzése

c.1. A polgármesteri hivatalok működési költségei

A települési költségvetések elfogadásakor sok vitát szül, hogy a polgármesteri hivatal működésére mennyit kell, mennyit szabad fordítani a lakosság által befizetett adólejekből. Alaptézis, hogy az a hivatal működik hatékonyan, amelyik a legkevesebb ráfordítással a legnagyobb eredményt, a legnagyobb lakossági megelégedést tudja hozni. Míg az utóbbit nehéz mérni, addig a hivatalok működési kiadásait pontosan mutatják a költségvetési számok.

Az öt székelyföldi város közül 2020 év első félévében Székelyudvarhely fordította a legnagyobb összeget a hivatal működtetésére. Az udvarhelyi összegnek Sepsiszentgyörgy a 90%-ából, Csíkszereda a 69%-ából, Gyergyószentmiklós a 48%-ából, míg Kézdivásárhely a 37%-ából működtette a saját polgármesteri hivatalát. Ezek a különbségek a többi tételnél is fellelhetőek, tehát úgy a személyi, mint az anyagi kiadások területén Székelyudvarhely költötte a legtöbbet az öt város közül a városháza működtetésére. Amennyiben ezeket a számokat egy lakosra vetítjük, az az érdekes kép jelenik meg, hogy a megyeszékhely városok így sokkal kisebb összegekből működtetik a polgármesteri hivatalukat, mint a nem megyeszékhely városok. Természetesen e különbség mögött különböző szervezési megoldások is vannak, azonban a költségvetésekből jelenleg ez olvasható ki.

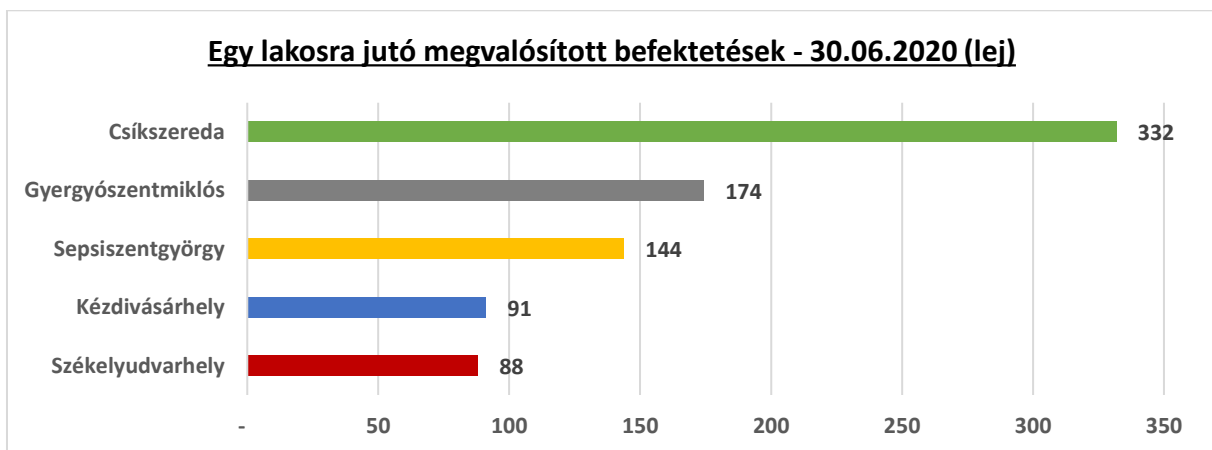
HIVATALOK MŰKÖDTETÉSI KÖLTSÉGEI - megvalósítás 30.06.2020 (ezer lej)	Sepsiszentgyörgy	Csíkszereda	Székelyudv.	Gyergyósz.	Kézdivásárhely
Polgármesteri hivatal működtetése, amiből:	6 558	5 044	7 312	3 510	2 724
a. személyi	5 223	4 191	5 462	2 465	1 921
b. anyagi	1 180	710	1 753	760	671
c. egyéb	155	143	97	285	132
Hivatali működtetés: város v/s a legnagyobb Székelyudvarhely (%)	90%	69%	100%	48%	37%

c.2. A városok beruházásai az első félévben

Az egyes települések fejlődését leginkább az ott megvalósult beruházások mértéke mutatja, hiszen a beruházási kiadások azok az összegek, amelyek hosszú távra megmaradnak a városnak és szolgálják a lakosok jólétét.

Amennyiben az öt székelyföldi város beruházásait vizsgáljuk 2020 első félévében, azt tapasztaljuk, hogy óriási eltérések vannak a városok között (lásd Költségvetések megvalósított kiadásai táblázat). Csíkszereda egyedül közel kétszer akkora összeget költött beruházásra, mint Kézdivásárhely, Gyergyószentmiklós és Székelyudvarhely együttvéve. 2020 első félévében a Csíkszereda által megvalósított beruházási értéknek Kézdivásárhely mindössze 13%-át, Székelyudvarhely 24%-át, Gyergyószentmiklós 26%-át míg Sepsiszentgyörgy 64%-át sikerült elérnie. Ezek a különbségek is egyértelműen mutatják azt az előnyt, amit költségvetési szempontból is élveznek a megyeszékhelyek. Az egy lakosra számolt beruházások esetében még nyilvánvalóbb Csíkszereda előnye. Ez esetben Gyergyószentmiklós kerül fel a második helyre, míg a legkevesebb egy lakosra jutó beruházás Székelyudvarhely valósította meg 2020 első félévében.

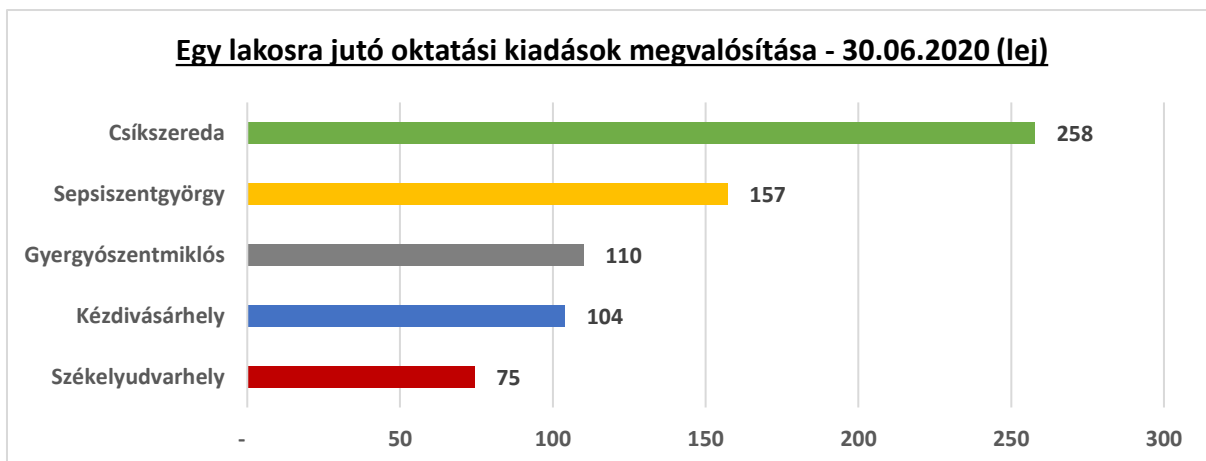

c.3. Oktatási kiadások az öt városban

Az oktatás, a gyerekekbe való befektetés jelenti a jövőjét minden településnek. Ennek megfelelően minden város kiemelten figyel az oktatási hálózat finanszírozására. Mivel az oktatás személyi költségeit a központi költségvetésből fedezik, így a városok az oktatási intézményeknek csak az dologi (anyag és szolgáltatás) és beruházási költségeit foglalják bele a saját költségvetésükbe.

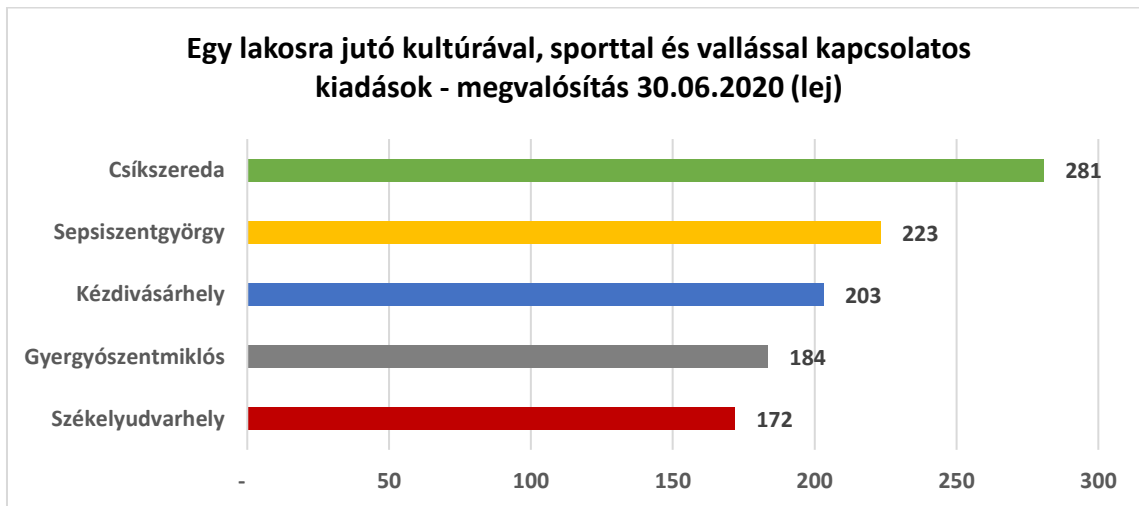
Az öt város oktatásra elköltött összegeit elemezve újból azt tapasztaljuk, hogy a két megyeszékhely teljesen más dimenzióban játszik (lásd Költségvetések megvalósított kiadásai táblázat). A három nem megyeszékhely város összesen nem költött annyit az oktatásra az első félévben, mint egyedül Csíkszereda. Sepsiszentgyörgy 90%-át, Székelyudvarhely 27%-át, Gyergyószentmiklós 21%-át, míg Kézdivásárhely 18%-át költötte a csíkszeredai összegnek.

Amennyiben egy lakosra is kiszámoljuk az egyes városok által az első félévben az oktatásra fordított kiadásokat, szintén Csíkszereda jelentős előnyét tapasztaljuk. Egy lakosra számolva Székelyudvarhely költött a legkevesebbet oktatásra, ez az összeg 29%-a csíkszeredainak.

c.4. A kultúra, sport és vallás járvány idején

Az öt város kulturális- és sportéletét nagyban meghatározta a március közepén érkezett világjárvány. Ennek ellenére a városok jelentős összegeket költöttek ezekre a területekre (lásd Költségvetések megvalósított kiadásai táblázat). A legnagyobb kulturális- és sport kiadással Székelyföld kulturális fővárosaként is emlegetett Sepsiszentgyörgy büszkélkedhet, amely várost szorosan követi Csíkszereda. A három nem megyeszékhely város összesen költött annyit ezekre a területekre, mint Sepsiszentgyörgy egyedül. Csíkszereda 86%-át, Székelyudvarhely 48%-át, Gyergyószentmiklós és Kézdivásárhely 28%-át költötték kultúrára és sportra 2020 első félévében a sepsiszentgyörgyi 12 milliós összegnek. Az egy lakosra jutó kulturális és sportkiadásokban azonban már Csíkszereda vezet a sort, legkevesebbet ilyen jellegű kiadás Székelyudvarhelyen valósult meg.

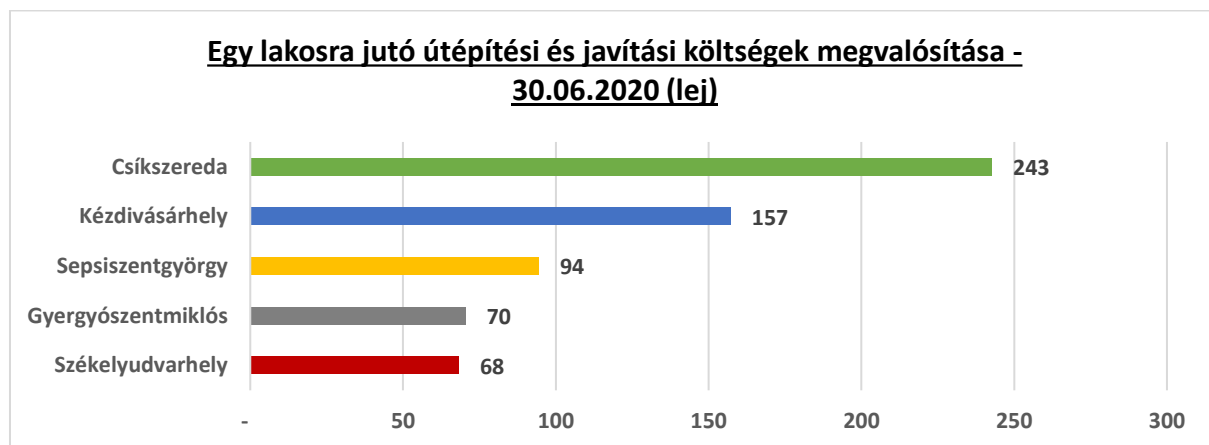

c.5. Útépítések és javítások 2020 első félévében

A legtöbb lakos számára a települési utak az egyik legérzékenyebb téma, emiatt az utak állapotával választásokat lehet nyerni, avagy veszíteni. Ennek okán vizsgáljuk mi is, hogy az öt város 2020 első félévében mekkora összeget fordított az útjaira. Tesszük ezt annak ellenére is, hogy a mindennapi életben azt tapasztaljuk, hogy az önkormányzatok ritkán kezdenek utakat építeni és javítani az év első felében. Ennek okai az időjárásban, a költségvetés elfogadásában, illetve a közbeszerzések elhúzódásában keresendők.

Az utakra fordított összegek esetében is Csíkszereda vezet a sort az öt város közül, szinte kétszer akkora összeggel, mint az öt követő Sepsiszentgyörgy (lásd Költségvetések megvalósított kiadásai táblázat). Ez esetben is igaz az, hogy a három nem megyeszékhely város összesen is 30%-kal kevesebbet költött utakra, mint Csíkszereda egyedül. Sepsiszentgyörgy 57%-át, Kézdivásárhely 30%-át, Székelyudvarhely 26%-át, míg Gyergyószentmiklós 14%-át költötte utakra 2020 első félévében a Csíkszeredában utakra költött összegnek.

Ez a különbség az egy lakosra számolt utakra költött összegeknél is visszaköszön. Ez esetben is Csíkszereda vezet a sort, a legkevesebb egy lakosra jutó útjavítási kiadást Székelyudvarhely tudhatja magáénak, amely összeg 2020 első félévében a Csíkszeredainak 28%-a volt.

d. Nem megyeszékhely városok Erdélyben

A költségvetési elemzésekből egyértelműen kitűnik, hogy pénzügyi téren a megyeszékhelyek olyan előnyökkel rendelkeznek, amelyeket a lakosság száma nem mindig megmagyaráz. Annak érdekében, hogy a nem megyeszékhely székelyföldi városok teljesítményét reálisabban láthassuk, összehasonlítottuk négy másik nem megyeszékhely város költségvetésével. Négy olyan várost kerestünk, amelyek mindegyike más megyében van, lakosságszámban hasonlítanak az elemzett székelyföldi városokhoz, ugyanakkor van egy kis magyar vonatkozásuk is. Ez a négy város Segesvár (Maros megye), Medgyes (Szeben megye), Nagykároly (Szatmár megye) és Torda (Kolozs megye). Annak érdekében, hogy az elemzett városok lakosságának számbeli különbözőségét kezeljük, az adatokat minden esetben egy lakosra visszaosztva kezeltük. Helyszűke miatt minden költségvetési tételre nem térhettünk ki, azonban a legfontosabbakat bemutatjuk a lenti táblázatban. A legjobb helyezést sötétzölddel, az az után következőt világoszölddel, a legrosszabb helyezést sötétbarnával, az utána következőt pedig világosbarnával jelöltük.

EGY LAKÓSRA SZÁMOLT KÖLTSÉGVETÉSI MEGVALÓSÍTÁSOK 30.06.2020 (lej)	Székely-udvarhely	Gyergyó-szentmiklós	Kézdi-vásárhely	Segesvár	Medgyes	Nagykároly	Torda
Bevételek összesen/lakos	1 221	1 156	1 354	1 156	1 283	1 579	1 942
Beruházások/lakos	88	174	91	108	246	133	83
EU-s projektek/lakos	6	49	6	26	3	133	275
Hivatal működtetés/lakos	213	192	161	238	201	213	174
Oktatási kiadások/lakos	75	110	104	92	76	172	81
Utakra fordított kiadások/lakos	68	70	157	208	221	100	423

A fontosabb költségvetési mutatókat elemezve azt látjuk, hogy Torda esetében a legnagyobb az egy lakosra jutó költségvetési bevétel, míg a sort Gyergyószentmiklós és Kézdivásárhely zárja.

Az egy lakosra jutó beruházások Medgyesen voltak a legnagyobbak, míg a Tordán és Székelyudvarhelyen a legkisebbek. Az egy lakosra jutó EU-s projektekben Torda vezet, míg a legkevesebbet Medgyes, majd Kézdivásárhely és Székelyudvarhely tudhat magáénak. Torda az alacsony beruházási rátáját azonban kompenzálta a legmagasabb egy lakosra jutó EU-s projektköltségekkel, míg Medgyes az legalacsonyabb EU-s projektkiadásokat a legmagasabb beruházási aránnyal hozta helyre. A hivatalt működtetésére egy lakosra visszaosztva Segesváron, majd Székelyudvarhelyen és Nagykárolyban fordítottak a legtöbbet, Kézdivásárhelyen a legkevesebbet.

Az oktatási rendszerre egy lakosra számolva Nagykárolyban költöttek a legtöbbet, Medgyesen és Székelyudvarhelyen a legkevesebbet. Az útrendszerre fordított összegek esetében Torda toronymagosan vezeti az egy lakosra számolt összeget, míg erre a tételre a legkevesebbet Székelyudvarhely és Gyergyószentmiklós költötte 2020 első félévében.

Amennyiben a Hargita megyei városokat hasonlítjuk össze a nem Hargita megyei négy várossal, azt látjuk, hogy az egyes költségvetési tételeknél jelentkező legjobb egy lakosra számolt megvalósítások (zöld színnel) többnyire a nem Hargita megyei városoknál tapasztalhatóak, míg a legtöbb legrosszabb helyezést (barna) a Hargita megyei városok tudhatják magukénak.

ÖSSZEGZÉS

Mivel fentebb féléves számokat mutattunk be, így az öt város féléves költségvetési megvalósításait elemezve nem igazán tudunk mélyreható következtetéseket levonni. De mivel minden városvezetésnek ugyanannyi idő, vagyis egy félév állt a rendelkezésére a városát fejleszteni, ugyanakkor minden várost egyformán érintett a világválság, az összehasonlító elemzésnek mégis helye van. Hisz mindenki azonos körülmények közt kellett működtesse, adott esetben fejlessze városát.

Ezen első féléves számoknak mégis van egy fontos üzenete: költségvetési téren óriási a kihívás és egyben a felelősség is a nem megyeszékhely városok számára, ezeken a településeken úgy a nagypolitikának, mint a helyi városvezetéseknek komoly feladatai lesznek a következő években. A nagypolitika mindent meg kell tegyen annak érdekében, hogy nagyértékű beruházási összegek hozzon ezekben a városokba, míg a helyi városvezetések nagyon komolyan oda kell figyeljenek ezen települések költségvetéseinek szakmai ismérvek mentén történő összeállítására és az összegek minél hatékonyabb felhasználására. Amennyiben nem indul el egy nagyon erőteljes együttműködés a nagypolitika és a helyi városvezetések között, a nem megyeszékhely városok menthetetlenül le fognak szakadni a megyeszékhelyektől. Mert például hiába Székelyudvarhely a térség egyik legerősebb gazdasági központja, ha a politikum nem tudja elérni, hogy a befizetett adók minél nagyobb arányban visszatérjenek a városba, ezt a gazdasági előnyt a település nem fogja tudni a saját maga fejlesztésére fordítani. Azonban van remény, hogy a következő években a nem megyeszékhely városok is szerepeljenek a rangsorok élén, hiszen úgy Székelyudvarhely, mint Gyergyószentmiklós jelentős EU-s pályázatokat nyert az elmúlt időben, amelyek lehívására a következő években kerülhet sor.

Reméljük, hogy ezzel a kis elemzéssel az újonnan megválasztott, vagy épp újrászó városvezetéseknek is segítettünk. Hisz ezáltal mélyebben is beleláthatnak abba, hogy a többi székelyföldi (és nem csak székelyföldi) városhoz viszonyítva miként működik a saját városuk, hol van helye a jobbnak, hol lehet

javítani. Hiszen a számok egyik-másik településnél elég komoly szerkezeti problémákat rejtenek, amelyeket a most kezdődő négyéves ciklusban biza orvosolni kellene.

Türelmetlenül várjuk az öt város éves szintű zárszámadását is, amelyek már egy teljesebb képet fognak mutatni a városvezetők 2020-as munkájáról. Ugyanakkor közeleg a 2021-es költségvetési tervezés is, ami már a szeptemberben választásokat nyert új városatyáknak, városvezetéseknek a várossal kapcsolatos elképzeléseit fogja tükrözni.

Jelen anyagról az székelyudvarhelyi közgazdász társaság (RMKT) november folyamán, a következő soros ülésén egy szakmai vitát szervez, amelyre minden érintettet, érdeklődött szívesen várnak. A találkozóra november 17-én, kedden 18 órától a székelyudvarhelyi inkubátorházban kerül sor.